

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/78/2020
Identifikačné číslo spisu: 2119205695
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2119205695.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci opatrovankyne Š. Č., narodenej X. N. XXXX, bývajúcej v Domove dôchodcov a Domove sociálnych služieb pre dospelých v Seredi, so sídlom v Seredi, Dolnočepeňská č. 1620/27, IČO: 30996678, zastúpenej opatrovníkom V. N. Č., narodeným XX. Z. XXXX, bývajúcim v U., N. Č.. XXXX/XX, právne zastúpeným JUDr. Tiborom Sanákom, advokátom so sídlom v Trnave, Nám. SNP č. 2, o návrhu opatrovníka na schválenie právneho úkonu, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 12 Ps 33/2019, o dovolaní opatrovníka proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 12. februára 2020 sp. zn. 24 CoP 2/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Opatrovník - brat opatrovankyne sa svojim návrhom domáhal vydania rozhodnutia, aby súd schválil právny úkon, ktorý za opatrovankyňu urobil ako jej súdom ustanovený opatrovník. Konkrétne išlo o kúpnu zmluvu z 20. júna 2019 (č. l. 4), ktorou opatrovankyňa ako predávajúca predala kupujúcej J. B. - sestre opatrovankyne spoluvlastnícky podiel v rozsahu 2/4 nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXX, Okresného úradu Trnava, katastrálny odbor pre okres U., obec F., Katastrálne územie F. a to pozemok parcely registra „C“, evidovaného pod parcelným č. XXX/XX o výmere 357 m², druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie a stavby so súpisným č. XXX, postavená na parcele č. XXX/XX - rodinný dom (ďalej len „predmetná nehnuteľnosť“) za kúpnu cenu 4.000 €. Kupujúca sa tak mala stať vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti v podiele 3/4, dlhodobo ju užíva pre účely vlastného bývania, zrekonštruovala ju na vlastné náklady. Vlastníčkou zostatkového podielu 1/4 je C. D. - setra opatrovankyne a kupujúcej, ktorá žije v Č. M.. Kúpnu cenu považujú obe zmluvné strany za spravodlivú a opodstatnenú, nakoľko zohľadňuje všetky náklady, ktoré vynaložila kupujúca na údržbu a rekonštrukciu predmetnej nehnuteľnosti. Opatrovankyňa bola rozsudkom Okresného súdu Trnava z 22. júla 1988 č. k. 13 Nc 16/86 - 21 pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Uznesením Okresného súdu Bratislava - vidiek z 22. júna 1992 č. k. 15 P 2/89 (č. l. 30) bol V. N. Č. ustanovený za opatrovníka opatrovankyne.

2. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. novembra 2019 č. k. 12 Ps 33/2019 - 44 rozhodol: právny úkon, ktorý v mene opatrovankyne vykonal jeho súdom ustanovený opatrovník V. N. Č., vyjadrený v kúpnej zmluve z 20. júna 2019, ktorou opatrovankyňa predáva svoj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti, presne špecifikovanej v bode 3 citovanej kúpnej zmluvy, kupujúcej J. B. za kúpnu cenu 4.000 €, sa neschvaľuje (I.); žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (II.).

2.1. Predmetnému návrhu podľa jeho názoru nebolo možné vyhovieť, nakoľko súd nemal v konaní preukázaný záujem opatrovankyne na schválení tohto právneho úkonu. Podľa súdu prvej inštancie kúpna cena nezodpovedá trhovej hodnote predmetnej nehnuteľnosti, ktorá je podstatne vyššia ako cena, za ktorú sa predáva podiel opatrovankyne. Podľa odhadu trhovej ceny, zabezpečenej súdom prvej inštancie od dvoch nezávislých realitných spoločností za jej podiel by pripadla suma v rozmedzí od 16.000 € do 21.000 €. Za právne bezvýznamnú skutočnosť naopak považoval tú, že kupujúca ako menšinová spoluvlastníčka investovala do predmetnej nehnuteľnosti. Ako kupujúca si musela byť vedomá, že investuje čiastočne aj do cudzieho majetku, v rámci ktorého vlastnila len spoluvlastnícky podiel vo výške 1/4. Zároveň pokiaľ sa domnievala, že je nutné nehnuteľnosť udržiavať tak, aby neschátrala, po márnej výzve spoluvlastníkom sa mala obrátiť na súd za účelom vyporiadania podielového spoluvlastníctva predmetnej nehnuteľnosti a až následne investovať peniaze do nej. Účelom schválenia právneho úkonu súdom, vykonaného v mene opatrovankyne nie je zhojenie utrpených krívd rodinných príslušníkov opatrovankyne, resp. náprava alebo reparácia ich narušených rodinných vzťahov, tak ako sa domnieva navrhovateľ, ale naopak úlohou súdu je v každom jednotlivom prípade skúmať, či právny úkon bol vykonaný, resp. či je v záujme opatrovankyne. Aj keď sa predmetná kúpna zmluva neprieči zákonu, resp. zákon neobchádza, podľa názoru súdu jednoznačne nie je v záujme opatrovankyne, keďže schválením takéhoto právneho úkonu by došlo k podstatnému zúženiu majetku opatrovankyne, čo však nemôže byť v jej záujme a to ani v tom prípade, že nehnuteľnosť ktorej je spoluvlastníčkou bola bez ďalšieho zhodnotená menšinovou spoluvlastníčkou.

2.2. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

3. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. februára 2020 sp. zn. 24 CoP 2/2020 (č. l. 61) rozhodol: napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť (I.); žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania (II.).

3.1. Odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za vecne správne, preto ho v zmysle § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil. V celom rozsahu sa tiež stotožnil s jeho odôvodnením (§ 387 ods. 2 CSP), obmedzil sa na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, ktoré na zdôraznenie ich správnosti doplnil.

3.2. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že hmotnoprávnym dôvodom, pre ktorý súd prvej inštancie právny úkon opatrovníka uskutočnený v mene opatrovankyne neschválil je, že tento právny úkon nebol urobený v záujme opatrovankyne. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že súd skúma iba záujem osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony, nie záujem iných osôb, hoc účastníkov daného právneho úkonu. Dohodnutú kúpnu cenu považoval za celkom zjavne v nepomere k všeobecnej cene, za ktorú sa prevádzané nehnuteľnosti v danom mieste a čase predávali, pričom ide o výrazný nepomer. Stanovenie takejto neprímerane nízkej ceny nemôže byť v súlade so záujmom opatrovankyne, ktorý dôvod bol podstatným dôvodom pre neschválenie právneho úkonu. Podľa názoru odvolacieho súdu sa uzavretím predmetnej kúpnej zmluvy totiž nesleduje záujem opatrovankyne, ale záujem kupujúcej motivovaný zámerom získať peňažné prostriedky investované do rekonštrukcie rodinného domu. Výsledky dôkaznej verifikácie všetkých právne relevantných dôkazných prostriedkov, ktoré boli potrebné k zisteniu skutkového stavu a vyplývajú z obsahu spisu, totiž jednoznačne viedli súd prvej inštancie k správnejmu záveru, že v prejednávanej veci nie sú naplnené predpoklady pre schválenie právneho úkonu súdom v zmysle § 28 Občianskeho zákonníka, pričom odvolací súd poukazuje na podrobné odôvodnenie preskúmaného rozsudku súdu prvej inštancie. Úvahy opatrovníka prezentované v odvolaní o morálnom práve kupujúcej na celú nehnuteľnosť z dôvodu jej výlučnej starostlivosti o rodičov, nemajú zákonnú oporu. Pokiaľ ide o argumentáciu opatrovníka, že kúpna cena

zohľadňuje princíp zásluhovosti kupujúcej na zabránení znehodnotenia nehnuteľností, nie je právne relevantná, keďže sama kupujúca sa z vlastnej vôle vedome rozhodla investovať do predmetnej nehnuteľnosti v čase, keď ešte nebola ani ich spoluvlastníčkou, prípadne bez toho, aby postupovala osobitným spôsobom rozhodovania spoluvlastníkov o hospodárení so spoločnou vecou. Rovnako nemôže byť dôvodom na uzavretie predmetnej kúpnej zmluvy v odvolaní opatrovníkom tvrdené obohatenie opatrovankyne na úkor kupujúcej. Ak opatrovník argumentoval tým, že opatrovankyňa predmetnú nehnuteľnosť neužíva, táto by bola relevantná len v prípade, ak by sa opatrovankyni dostala primeraná kúpna cena zodpovedajúca hodnote nehnuteľností. Ďalšie argumenty odvolateľa odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať.

3.3. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu (proti výroku I.) podal opatrovník dovolanie (č. l. 77 a nasl.), prípustnosť ktorého vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4.1. Porušenie práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) vidí v prílišnom formalizme, ktorý je príčinou zlého rozhodnutia súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu, pretože kvôli formalizmu uniká súdu spravodlivosť. Má za to, že súdy nepostupovali správne, keď vec nesprávne právne posúdili a to konkrétne vo vzťahu k ich nesprávnemu záveru ohľadne stanovenia neprimerane nízkej kúpnej ceny, ktorá podľa ich názoru nemôže byť v súlade so záujmom opatrovankyne, čo predstavovalo podstatný dôvod pre neschválenie navrhovaného právneho úkonu.

4.2. Odôvodnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP bližšie v dovolaní nekonkretizuje.

4.3. Z vyššie uvedených dôvodov žiada, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa - opatrovníka treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Navrhovateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania konkrétne z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

I.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

9.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci

procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

9.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

10. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dovolací súd v tejto súvislosti preto pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

11. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní namieta, že súdy rozhodli bez náležitého zistenia skutočného stavu, nevykonali nimi navrhnuté dôkazy, dôkazy vykonané v súdnom konaní nesprávne vyhodnotili, dovolací súd uvádza, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Ústavný súd nedospel k záveru o ústavnoprávnej neudržateľnosti tohto názoru najvyššieho súdu (II. ÚS 465/2017).

12. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ nedôvodne namieta existenciu vady konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

II.

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/); ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/); je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

14. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje

prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 207/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 221/2017).

15. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 38/2019, 4 Cdo 32/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

16. Dovolateľ v dovolaní výslovne uvádza, že prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

16.1. Z dovolania vyplýva, že sa nestotožňuje so skutkovými a právnymi závermi, na ktorých oba sudy založili svoje rozhodnutia, avšak ani pri prístupe k jeho dovolaniu podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) nemožno ustáliť, konkrétne ktorú právnú otázku mal na mysli v rámci jeho argumentácie, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). V dovolaní dovolateľ zároveň nekonkretizoval žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu, v rámci ktorého by poukazoval na prípadný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

17. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolateľa týkajúca sa dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je nedostatočná a ním uvádzaný dovolací dôvod nie je v podanom dovolaní vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na to nemohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

III.

18. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

19. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie navrhovateľa odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f/ CSP.

20. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.